

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35055
Nom	Sociologia jurídica
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1302 - Grau de Criminologia	Facultat de Dret	1	Segon quadrimestre
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	Facultat de Dret	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau de Criminologia	3 - Sociologia	Formació Bàsica
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	1 - Assignatures obligatòries de primer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
RAMIREZ GARCIA, JOSE MIGUEL	330 - Sociologia i Antropologia Social

RESUM

Sociologia Jurídica és una assignatura de formació bàsica del primer curs del Grau de Criminologia. Té una càrrega de 6 crèdits ECTS i s'imparteix durant el segon semestre. El seu contingut es relaciona, en part, amb l'assignatura de Mètodes d'Investigació en Ciències Socials (segon semestre), i es pot considerar una relació de continuïtat amb l'assignatura d'Introducció a la Sociologia (primer semestre). El contingut general de l'assignatura s'orienta en diverses dimensions bàsiques: Dret i Societat. Relacions Socials i Normes. Anàlisi sociològic del Dret i les institucions jurídiques. Sociologia dels operadors jurídics. Metodologia i investigació sociojurídica. Cultures jurídiques. Aquesta temàtica general destaca el seu caràcter interdisciplinari i reafirma la posició connexa de la criminologia en el conjunt genèric de les ciències socials. En paraules d'Eugen Ehrlich "és impossible ensenyar Dret sense proporcionar al mateix temps una

imatge de la societat en la qual ha de regir". Aquest *dictum* de Ehrlich s'estén al conjunt de les ciències socials. És el nostre interès a més a més incidir en els processos actuals de canvi social i històric.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1302 - Grau de Criminologia

- Ser capaç d'analitzar i de reflexionar sobre la realitat social. E: 3, 15
- Comprendre els fenòmens socials des d'una perspectiva crítica i amb referència al gènere. G: 1 i 4
- Conèixer els problemes col·lectius de marginació i d'exclusió social. E: 3, i 15
- Saber aplicar les tàctiques de prevenció de la ruptura social. G: 10 i E: 6 i 8
- Saber treballar des d'una perspectiva multicultural. G: 5 i E: 22.
- Ser capaç de relacionar els fenòmens jurídics amb els fenòmens socials identificant els que influeixen en la transformació del dret. L'estructura sociojurídica. E: 15, 20, 21
- Aprendre a distingir les diverses vies d'accedir a la investigació en criminologia. G: 2, 4 i E: 2
- Saber utilitzar diverses fonts d'informació: estadístiques, portals. G: 2, 9 i E: 2, 4 i 6
- Maneig bàsic d'eines d'anàlisi sociològica: gràfics, taules. G: 9

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En l'àmbit de les competències específiques del Grau, amb l'assignatura, l'alumnat haurà d'adquirir:

- Saber traslladar a un informe criminològic les dades psicològics, socials i jurídics de rellevància criminològica.
- Saber seleccionar les dades amb rellevància criminològica que siguin útils per a emetre una resolució judicial.
- Aportar dades i informes per al control i seguiment de les mesures d'excrceració assessorant al Jutjat de Vigilància en les seves resolucions.
- Saber aplicar les teories criminològiques en l'elaboració de polítiques públiques centrades en la prevenció del delictes i l'atenció a la víctima.
- Saber identificar la diversitat i desigualtat social i les seves conseqüències en relació amb el fet delictiu,

la victimització i les respostes davant el crim i la desviació.

- Ser capaç de dissenyar estratègies per resoldre conflictes concrets en el context penal i criminològic.
- Ser capaç d'aplicar els coneixements psicosocials a l'estudi i comprensió de les noves formes de criminalitat.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. OBJECTE I FUNCIÓ DE L'ANÀLISI SOCIOLÒGIC DEL DRET.

- 1.- Sociologia general i sociologia jurídica.
- 2.- Sociologia del dret i sabers jurídics.
- 3.- Què sociologia jurídica?: Diferents aproximacions a la sociologia del dret.
- 4.- Caràcter multidisciplinar i dinàmic de la sociologia jurídica. Perspectiva de gènere.

2. LA FUNDACIÓ DE LA SOCIOLOGIA JURÍDICA

- 1.- La relació entre dret i societat.
- 2.- Dret, dominació i conflicte: K. Marx.
- 3.- Formes de societat i formes de dret: E. Durkheim.
- 4.- Dret, racionalitat i legitimitat: M. Weber

3. LA SOCIOLOGIA JURÍDICA COM A CAMP ESPECÍFIC

- 1.- El moviment del dret lliure (E. Ehrlich, H. Kantorowicz ...)
- 2.- EL pluralisme de les fonts del dret (G. Gurvitch, Th Geiger)
- 3.- El realisme jurídic americà
- 4.- El realisme jurídic escandinau

4. EL DESENVOLUPAMENT DE LA SOCIOLOGIA JURÍDICA

- 1.- T. Parsons: la sociologia estructural-funcionalista
- 2.- C. W. Mills: societat antagònica i poder concentrat
- 3.- J. Habermas: ètica discursiva, legitimitat i dret
- 4.- N. Luhmann: el funcionalisme sistèmic

5. CANVI SOCIAL, CONFLICTE SOCIAL I DRET

- 1.- El canvi social: conceptes, dimensions i agents
- 2.- Canvi social i canvi jurídic

6. FUNCIONS SOCIALS DEL DRET

- 1.- Aproximació al concepte de funció
- 2.- Tipologia de les funcions del dret
- 3.- Organització, orientació i control social
- 4.- Dret i tractament de conflictes
- 5.- La funció de legitimació del poder
- 6.- Distribució i promoció social

7. SOCIOLOGIA DE LES PROFESSIONS JURÍDIQUES.

- 1.- Els jutges: poder públic i professionals del dret
- 2.- Advocats. Transformacions en l'exercici de la professió
- 3.- Policia. Estat, monopoli de la violència i aparell judicial. Drets davant eficàcia. Configuració de l'espai policial europeu
- 4.- La fiscalia. Les activitats del ministeri fiscal
- 5.- La feminització de les professions jurídiques

8. PLURALISME JURÍDIC I ÚS ALTERNATIU DEL DRET

- 1.- EL pluralisme, l'alternatiu i l'informal. ¿Espais de no-dret?
- 2.- Sistemes normatius i pluralisme jurídic
- 3.- Diversitat cultural i pluralisme jurídic
- 4.- L'ús alternatiu del dret
- 5.- Critical Legal Studies

9. VIOLÈNCIA I DRET.

- 1.- Violència pública i violència privada.
- 2.- Formes culturals i socials de gestió de la violència.
- 3.- Les formes de la violència contemporània.

10. GÈNERE I DRET.

- 1.- Dret sexista, dret masculí, dret creador de gènere.
- 2.- Violència contra les dones i violència de gènere.

11. PROBLEMES ACTUALS. DRET I SOCIETAT GLOBAL

- 1.-Globalització i drets humans.
- 2.-Migracions internacionals i drets humans.
- 3.-Les transformacions del dret en la societat contemporània.
- 4.-El dret i la crisi global.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Activitats formatives:

La metodologia d'ensenyament combinarà activitats formatives de caràcter teòric i pràctic, tutories i aquelles que inclouen l'estudi, l'avaluació i en general el treball tant individual com en equip dels i les estudiants.

Classes teòriques: Es durà a terme un desenvolupament del programa partint d'un esquema introductori de cada tema, destacant els conceptes fonamentals. Els alumnes disposaran d'aquests esquemes i de textos rellevants amb antelació a cada classe. En el desenvolupament de les classes s'utilitzaran documents de divers tipus així com material audiovisual.

Activitat pràctica: Es fomentarà la participació activa en les classes mitjançant la discussió i el debat, així com la correspondència amb l'actual realitat sociopolítica mitjançant la referència i l'anàlisi crítica i continu de documents, premsa i altres mitjans de comunicació.

Fora de l'horari pròpiament presencial, es duran a terme les següents activitats:

- treballs, tant individuals com de grup.
- lectures dirigides de textos.
- seminaris i activitats compartides i comuns amb els altres mòduls.

AVALUACIÓ

L'avaluació d'aquesta assignatura de Sociologia Jurídica es planteja a partir dels següents criteris:

Un examen escrit en finalitzar el semestre. Es tracta d'una prova que combina qüestions tancades, obertes de curta extensió i obertes de desenvolupament temàtic; s'afegeix a més un comentari de text. L'objectiu és el de poder valorar el nivell de coneixements, tenint en compte la destresa per distingir entre

perspectives teòriques diferents, així com la capacitat d'anàlisi i interpretació de les dimensions de la realitat social i jurídica treballades en aquesta assignatura.

La qualificació obtinguda en aquesta prova suposarà el 60% de la qualificació total.

Un seguiment de les activitats pràctiques realitzades. Aquest seguiment inclourà la valoració dels treballs presentats per escrit (tant individuals com grupals), i de les exposicions orals que es desenvolupin a l'aula. Aquestes activitats tenen per objecte permetre als estudiants aprofundir en els continguts de l'assignatura, mitjançant l'anàlisi i interpretació de la informació obtinguda a partir de diferents fonts estadístiques i documentals.

La qualificació obtinguda en aquesta prova suposarà el 40% de la qualificació total.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- AÑÓN, M. J.; BERGALLI, R.; CALVO, M.; CASANOVAS, P. (Eds.). Derecho y Sociedad, Tirant lo Blanch, Valencia, 1998.
- COTTERRELL, R., Introducción a la Sociología del derecho, trd. C. Pérez Ruiz, Barcelona, Ariel, 1991.
- SORIANO, R.: Sociología del Derecho, Ariel, Barcelona, 1997.
- TREVES, R., La Sociología del derecho. Orígenes, investigaciones, problemas trd. M. Atienza y otros, Barcelona, Ariel, 1988.

Complementàries

- ARNAUD, A. J. Y FARIÑAS DULCE, M. J., Sistemas jurídicos: Elementos para un análisis sociológico, Madrid, 1996.
- AMIN, S.; CHOMSKY, N.; FERRAJOLI, L.; et alt.: El nuevo orden americano. ¿La muerte del Derecho?, Almuzara, 2005.
- BERGALLI, R. coord., ¿Para qué la Sociología jurídica en España?, Oñati, Inst. Internacional de Sociología Jurídica, 1995.
- BODELÓN, E. Y PICONTO, T. (Coords.): Transformaciones del Estado y del Derecho Contemporáneos. Nuevas perspectivas de la Investigación Socio-Jurídica, Dykinson, Madrid, 1998.
- BOURDIEU, P.: Poder, derecho y clases sociales, Desclée de Brouwer, Bilbao, 2000.
- CALVO GARCÍA, M., La investigación socio-jurídica en España: Estado actual y perspectivas, en R. Bergalli ed., ¿Para qué la Sociología jurídica en España?, Oñati, Inst. Internacional de Sociología Jurídica, 1995, p. 17-46.

- CASANOVAS, P.: Las formas sociales del derecho contemporáneo: el nuevo ius commune, Working Papers nº 146, Barcelona: ICPS, 1998. (http://www.diba.es/icps/working_papers/docs/wp_I_146.pdf)
- CASANOVAS, P.: Pero... qué demonios es la Sociología del Derecho?, Revista IURIS. Nº 125. Febrero, 1999.
- EHRLICH, EUGEN: Escritos sobre sociología y jurisprudencia, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2005.
- FERRARI, VINCENZO: Acción jurídica y sistema normativo. Introducción a la Sociología del Derecho, Instituto de Derechos Humanos Bartolomé de las Casas, Ed. Dyckinson, Madrid, 2000.
- FOUCAULT, MICHEL: Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión, Siglo XXI, Buenos Aires, 2004.
- FOUCAULT, MICHEL: Los anormales, Akal, Madrid, 2001.
- FRAILE, PEDRO: Un espacio para castigar. La cárcel y la ciencia penitenciaria en España (siglos XVIII-XIX), Ediciones del Serbal, Barcelona, 1987.
- GARLAND, D.: La cultura del control. Crimen y orden social en la sociedad contemporánea, Gedisa, Barcelona, 2005.
- LARRAURI, ELENA (comp.): Mujeres, Derecho penal y criminología, Siglo XXI, Madrid, 1994.
- LARRAURI, E.: Criminología crítica y violencia de género, Trotta, 2007.
- TAYLOR I., WALTON, P. Y YOUNG, J., La nueva criminología. Contribución a una teoría social de la conducta desviada, Buenos Aires: Amorrortu, 2001.
- RUIDIAZ-GARCÍA, C.: Los españoles ante la justicia penal: actitudes y expectativas, Rev. Española de Investigaciones Sociológicas 67, pp. 219-240. 1994
- SOUSA SANTOS, BOAVENTURA DE: La globalización del Derecho. Los nuevos caminos de la regulación y la emancipación, EUN Editorial Universidad Nacional Bogotá, 2002.
- TOHARIA. J. J: Séptimo barómetro de opinión: La imagen de la justicia en la sociedad española 2000. Toharia Cortés, J. J. (Dir.) Demoscopia. Madrid, CGPJ. (09/05/2002).
- WACQUANT, LOÏC: Las cárceles de la miseria, Madrid, ed. Alianza ensayo (2000).

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Contenidos

A causa de la desaparició de la docència presencial en l'actual curs 2019-20, el professorat del departament de Sociologia i Antropologia Social que imparteix l'assignatura de Sociologia Jurídica en el Grau de Criminologia va decidir de manera consensuada i coordinada reduir els continguts inicialment arreplegats a la guia docent prioritzant aquells que creiem més importants per a l'alumnat del grau de criminologia. A més a més, atenent al programa inicial vam seleccionar els conceptes indispensables per a l'adquisició de les competències previstes en aquest. En aquest sentit, s'han prioritzat temes essencials dels continguts com són l'objecte i funció de l'anàlisi sociològic del dret, la fundació i desenvolupament de la sociologia jurídica, les funcions socials del dret, el canvi social i gènere i dret.

2. Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia

Per al disseny de la nova planificació i temporalitat de la docència en línia, el professorat ha tingut en compte la càrrega de treball inicial de l'assignatura. No obstant això, ha hagut una reducció del pes d'unes activitats i dels continguts teòrics, tal i com s'ha explicat en l'anterior apartat de l'addenda.

Així doncs, el professorat ha anat pujant de forma escalonada i programada temporalment, tant materials per a l'estudi, com per a l'acompanyament de les activitats i/o treballs proposats a l'alumnat.

Tant la pujada dels materials com les dates de lliurament de les activitats suggerides per a l'aprofundiment i l'assimilació dels continguts de l'assignatura s'ha proporcionat a l'alumnat amb molta antelació de temps perquè aquests s'organitzen lliurement d'acord

amb les seues circumstàncies vitals i les seues programacions.

3. Metodología docente

Les metodologies emprades en la docència virtual han sigut les següents:

1. Pujada de materials a l'Aula Virtual.
2. Proposta d'activitats i tasques per aula virtual.
3. Casos pràctics i resolució amb aplicació de la teoria.
4. Debats al fòrum de l'aula virtual.
5. Sessió de dubtes grupals dels continguts del programa mitjançant un fòrum de dubtes.
6. Proposta de enllaços a TED's, documentals i altres materials audiovisuals de la xarxa.
7. Acompanyament i seguiment del treball de l'alumnat mitjançant tutories virtuals individuals.
8. Tutories per videoconferència.

4. Evaluación

Amb l'objectiu de ser coherents amb l'adaptació dels continguts, planificació i metodologies ja descrites, també s'ha adaptat el sistema d'avaluació no presencial de l'assignatura. Així doncs:

1. Hi ha hagut un increment en la ponderació de la nota final, per al grup CA les pràctiques ocuparien el 40% amb un total de 3 pràctiques i el 60% prova objectiva de tipus test. En el grup CB les pràctiques ocuparien el 70% amb un total de 5 pràctiques i el 30% un treball grupal.
2. Per aquest motiu, ha hagut un increment de proves d'avaluació per treballs acadèmics.
3. A més a més, hi ha hagut un canvi de metodologia d'avaluació de la prova final de l'assignatura, transformant la prova escrita oberta a una prova objectiva mitjançant qüestionari en línia.

5. Bibliografía

Tots el materials que acompanyaran a l'alumnat en l'estudi de la matèria ha sigut produït per professorat de l'assignatura. Aquest ha sigut facilitat a l'alumnat en l'aula virtual.

A més a més, el professorat ha facilitat els textos i materials audiovisuals necessaris per al desenvolupament dels treballs suggerits, sent aquests:

Almeda Samarach, E. (2017) Criminologías feministas, investigación y cárceles de mujeres en España. *Papers* 102/2. Pp. 151-181

En reinserción: [hSps://www.youtube.com/watch?v=VpnCK7YjYTQ](https://www.youtube.com/watch?v=VpnCK7YjYTQ)

- Garland, D. (2005). *La cultura del control. Crimen y orden social en la sociedad contemporánea*. Gedisa. Barcelona.
- Foucault, M. (2004). *Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión*. Siglo XXI. Buenos Aires.
- Larrauri, E. *Mujeres, Derecho Penal y criminología*. Siglo XXI. Madrid.